

Gonbad Qabus

National Mounments reg No.86

World heritage list: 1398

One of the most uniqueness and prominent relics of Iranian architecture in the Islamic period is the Gonbad Qabus ebn Voshmgir, located three kilometers away northeastern from the ancient city of Gorgan (Jorjan), the capital of the Ziyarids dynasty. The Ziyarids were an Iranian dynasty that ruled in the Caspian sea provinces of the Gorgan and Mazandaran (Tabarestan) from 925-1043.

The brick-built is 62/88 meters high from foundation to end of the roof. Thickness of wall is 4/80 m. The body of building has a ten-pointed star-shaped plan with 36/971 meters high. The internal of circumference is 30/144 m and the external of circumference is 60/268 m.

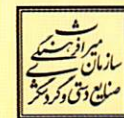
The conical dome has 15/87 meters high and its eastern part has Aperture with a 1/90 meter high. The building's entrance is on its southern side and its crescent-shaped vault is adorned with two of handsome stalactites. This is one a Pro-type of stalactites and used as a decorative device in traditional Islamic architecture later inscription.

Approximately 2 meters below the conical roof and 3 meters above the ground, two bands of brick inscription in kufic script are set between brick panels with the same words:

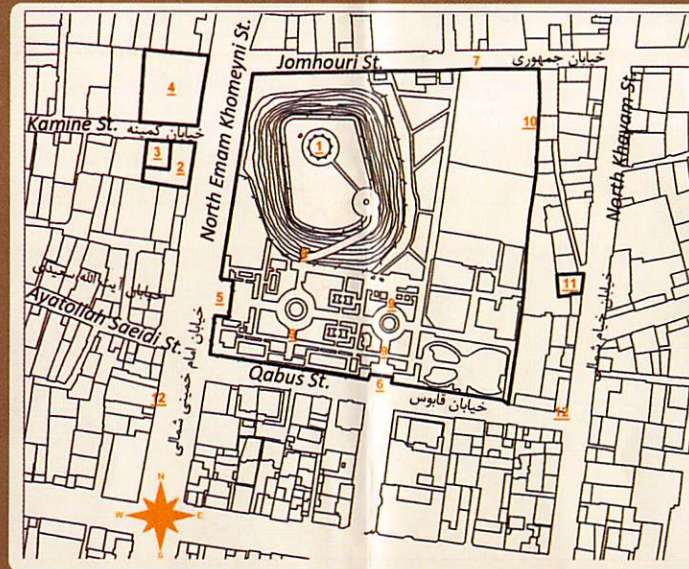
۱- بسم الله الرحمن الرحيم ۲- هذا القصر العالي
۳- الامير شمس المعالي ۴- الامير ابن المير
۵- قابوس بن وشمگیر ۶- امر ببنائه في حياته
۷- سنة سبع و تسعين ۸- و ثلثمائه قمريه
۹- و سنة خمس و سبعين ۱۰- و ثلثمائه شمسيه

In the name of Allah, the beneficent, the Merciful, This tall palace for the prince Shams olmaali, Amir enb Amir, Amir Qabus ebn Voshmgir, Ordered to build during his life, in the year 397 iunar Heqira, and the year 375 the solar.

The Gonbad Qabus was built in 397 AH/1006/1007 AD on the orders of the Ziyarid Amir Shams Olmaali Qabus enb Voshmgir (978-1012) from both architectural and historical viewpoints, this monument constitutes a highly valuable relic from the time when the land of Gorgan and the Ziyarid dynasty were at the peak of their prosperity

- 1- The Gonbad Qabus World Heritage Site
- 2- Museum carpet of Gonbad Kavus
- 3- Gonbad Qabus World Heritage Base
- 4- Police station
- 5- Main entrance (Western enterance)
- 6- Side entrance (Sothern entrance)
- 7- Side entrance (Northern entrance)
- 8- Ticket sell & Guard station
- 9- Drink water
- 10- W.C.
- 11- Bank
- 12- ATM

- ۱- میراث جهانی گنبد قابوس
- ۲- موزه فرش گنبد کاووس
- ۳- پایگاه میراث جهانی گنبد قابوس
- ۴- کلانتری
- ۵- ورودی اصلی باغ ملی (ورودی شرقی)
- ۶- ورودی فرعی باغ ملی (ورودی جنوبی)
- ۷- ورودی فرعی باغ ملی (ورودی شمالی)
- ۸- بلیط فروشی و نگهبانی
- ۹- آب آشامیدنی
- ۱۰- سرویس بهداشتی
- ۱۱- بانک
- ۱۲- باجه خودپرداز

معرفی قابوس:
قابوس بن وشمگیر، ملقب به شمس المعالی (۴۰۳-۳۶۶ ه.ق)، مشهورترین پادشاه آل زیار است. وی به عنوان مردی دانشمند، هنرپرور، نویسنده ای زبردست، حامی نویسندگان، شعرا و هنرمندان هم عصر خود به شمار می رفت. از جمله اینان میتوان به ابوریحان بیرونی و بوعلی سینا اشاره نمود.

درباره معماری گنبد قابوس:

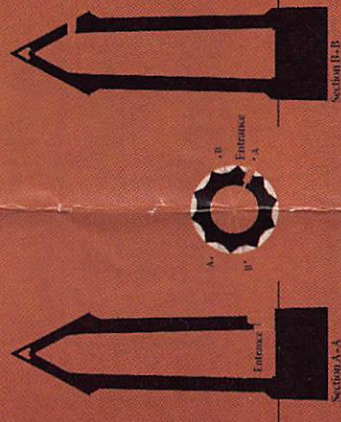
مصالح اصلی بنا از آجر (معمولی و ریشه دار در بام) و گچ است. ارتفاع بنا از پی تا سقف ۶۲/۸۸ متر است. ضخامت دیوار آن ۴/۸۰ متر است. بدنه مدور بیرونی گنبد قابوس دارای ۱۰ ترک (همانند ستاره ۱۰ پر) است. این ترک ها که در اطراف آن و به فواصل مساوی از یکدیگر قرار دارند، از پای بست بنا شروع و تا زیر سقف گنبدی ادامه می یابد، این ویژگی، کشیدگی بلندای بنا را نمایان تر می نماید.

ارتفاع بدنه بنا ۳۶/۹۷۱ متر و ژرفای پی بنا ۹/۸۲ متر است. بنا دارای گنبد مخروطی به ارتفاع ۱۵/۸۷ متر است.

ارتفاع کل بنا از کف تپه تا اوج سقف شیبدار ۵۲/۸۴ متر است که در قسمت شرقی آن روزنه ای تعبیه گردیده است. محیط درونی آن ۳۰/۱۴۴ متر و محیط بیرونی ۶۰/۲۸۸ متر است.

ورودی بنا در قسمت جنوب شرقی است که در سر در هلالی آن، گلوی مقرنسی قرار دارد که به نظر می رسد یکی از نخستین کاربردها و توسعه این نوع تزئینات در معماری اسلامی ایران بوده است.

کتیبه های گنبد قابوس با خط کوفی بنایی (معلق) در عین سادگی کاملاً خوانا و برجسته هستند که در دردیف در بدنه در قاب های مستطیلی به طور قرینه در بالا و پایین تکرار شده است. کتیبه ها از ضلع شرقی شروع شده است.

متن کتیبه در هر یک از پره ها به شرح زیر است:

- ۱- بسم الله الرحمن الرحيم ۲- هذا القصر العالی
- ۳- الامیر شمس المعالی ۴- الامیر ابن المیر
- ۵- قابوس بن وشمگیر ۶- امر بیناته فی حیاته
- ۷- سنه سبع و تسعین ۸- و ثلثمائه قمریه
- ۹- و سنه خمس و سبعین ۱۰- و ثلثمائه شمسیه

برگردان به فارسی:

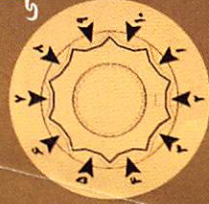
- ۱- به نام خداوند بخشنده مهربان ۲- این است کاخ باشکوه
- ۳- امیر شمس المعالی ۴- امیر پسر امیر
- ۵- قابوس فرزند وشمگیر ۶- فرمان داد به ساخت آن در حیاتش
- ۷- سال نود و هفت ۸- سیصد قمری ۹- و سال هفتاده پنج
- ۱۰- سیصد خورشیدی

متن کتیبه ها نشان میدهد که بنا در زمان قابوس بن وشمگیر ساخته شده و تاریخ ساخت آن ۳۹۷ قمری، برابر با سال ۳۷۵ خورشیدی یزدگردی برابر با ۳۸۵ هجری خورشیدی و سال ۱۰۰۷/۱۰۰۶ میلادی است.

www.gonbad-eqabus-whb.ir

پایگاه پژوهشی میراث جهانی گنبد قابوس
استان گلستان / گنبد کاووس، خیابان امام خمینی (ره) شمالی
نیش خیابان کمین، پلاک ۲، دفتر پایگاه میراث جهانی

تلفن: ۰۱۷-۳۳۲۹۴۳۵۲

ترتیب قرار گیری کتیبه ها

میراث جهانی گنبد قابوس

شماره ثبت در فهرست آثار ملی: ۸۶

شماره ثبت در فهرست میراث جهانی: ۱۳۹۸

یکی از بناهای شاخص و ممتاز در معماری دوره اسلامی، گنبد قابوس بن وشمگیر است. این بنا که یازدهمین اثر از آثار ایران در فهرست یونسکو می باشد، در ۳ کیلومتری شمال شرقی شهر باستانی گرگان (جرجان) در سال ۳۹۷ هـ ق برابر با ۱۰۰۶/۷ میلادی ساخته شده است که می توان آن را یک یادمان هم برای شهر و هم سازنده آن، قابوس بن وشمگیر، دانست.

